

RIL 205-1-2017

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry

**Puurakenteiden
suunnitteluohje
Eurokoodi EN 1995-1-1**

RILin julkaisuilla on oma kotisivu, joka löytyy osoitteesta www.ril.fi/kirjakauppa ko. julkaisun kohdalta. Sinne on koottu tiedot julkaisun painoksista sekä mahdolliset lisäinformaatiot.

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA:

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry

MYYNTI:

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry
Lapinlahdenkatu 1 B, 4. krs, 00180 Helsinki
www.ril.fi/kirjakauppa

ISBN 978-951-758-604-7 (nid.)

ISBN 978-951-758-605-4 (pdf)

ISSN 0356-9403

Painopaikka: Grano Oy, 2017

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi ja saattaminen yleisön saataviin on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

© Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry

Alkusanat

Rakenteiden suunnittelu EN-standardien eli eurokoodien virallinen käyttö alkoi syksyllä 2007, jolloin ns. ensimmäisen paketin kansalliset liitteet valmistuivat. Eurokoodien käyttö on vähitellen yleistynyt ja uusi eurokoodeihin perustuva rakentamismääräyskokoelma astui voimaan 2016.

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL julkaisi Eurokoodi 5:n esistandardiin ENV 1995-1-1 perustuvan kantavien puurakenteiden suunnitteluohjeen vuosina 1997 ja 2003 (RIL 205-1997 ja RIL 205-2003). Tarkoituksena oli saattaa käyttäjäystävällisessä ja tiiviissä muodossa yhteinen eurooppalainen suunnittelujärjestelmä suomalaisten asiantuntijoiden käyttöön.

Tavoite oli sama vuonna 2007 ilmestyneessä ohjeessa ”RIL 205-2007 Puurakenteiden suunnitteluohje”. Ohje oli jaettu kahteen osaan, josta ensimmäinen RIL 205-1-2007 perustui standardiin EN 1995-1-1 Yleiset säännöt ja rakennuksia koskevat säännöt ja niiden Suomen kansallisiin liitteisiin. Toinen osa RIL 205-2-2007 perustui standardiin EN 1995-1-2 Puurakenteiden palomitoitus.

Vuonna 2009 päivitettiin RIL 205-1. Päivitys koski mm. standardiviittauksia sekä liitososien suunnittelua. Vuonna 2017 päivitetystä ohjeesta on otettu huomioon mm. uusi rakentamismääräyskokoelma, standardimuutokset ja tarkennetut kansalliset tuotehyväksyntämenettelyt. Lisäksi siihen on tehty lukuisia pieniä tarkennuksia rakenneosien ja liitosten suunnitteluun.

RIL 205 -julkaisut antavat tiivistetyssä muodossa ohjeita puurakenteiden syvälliseen suunnitteluun eurokoodeihin perustuen. Ohjeet on tarkoitettu käytettäväksi muiden eurokoodien ja niiden suunnitteluohjeiden kanssa, eikä niitä saa käyttää yhdessä muiden määräysten tai normien kanssa, ellei tätä ole erikseen sallittu.

Ohjeen päivityksestä on vastannut tekn. tri Ari Kevarinmäki, joka myös oli edellisten versioiden päätoimittaja. Laadintatyöhön on osallistunut Tero Lahtela. Työtä on ohjannut RILin puurakenteiden toimikunta, jonka kokoonpano on ollut: Ari Kevarinmäki (puh.joht.), Jouni Hakkarainen, Asko Keronen, Mauri Konttila, Tero Lahtela (siht.), Jarmo Leskelä, Juha Siegborg, Tomi Toratti, Mikko Viljakainen ja Gunnar Åström (RILin edustaja). Hankkeen projektipäällikkönä toimi Gunnar Åström. Päivityksen rahoitukseen ovat osallistuneet Stora Enso, Metsä Wood, Versowood, Pyhännän Rakennustuote ja Pölkky.

Kiitämme ohjeen rahoittajia, kirjoittajia ja puurakenteiden toimikuntaa sekä kaikkia muita ohjeen laadintaan osallistuneita tahoja, jotka ovat tiedoillaan ja kannanotoillaan mahdollistaneet tämän ohjeen syntymisen. Uskomme, että uusi päivitetty ohje palvelee hyvin julkaisun käyttäjiä.

Tammikuussa 2017

SUOMEN RAKENNUSINSINÖÖRIEN LIITTO RIL ry

Tuomas Särkilahti
puheenjohtaja

Helena Soimakallio
toimitusjohtaja

Varoitus: Eurokoodi 5:n ja suunnitteluohjeen päivitysmahdollisuus.

Tämä suunnitteluohje perustuu Eurokoodi-suunnittelustandardin versioon EN 1995-1-1:2004+AC:2006+A1:2008+A2:2014 ja sen Suomen kansalliseen liitteeseen. RIL kerää sovellusohjeesta käyttökokemuksia ja seuraa eurokoodien kansainvälistä ylläpitoa. Mikäli tässä ohjeessa havaitaan virheitä, tai säädöksiin, viranomaisohjeisiin tai eurokoodeihin tulee muutoksia, RIL tekee suunnitteluohjeeseen tarvittavat päivitykset, jotka julkaistaan RILin kotisivuilla, www.ril.fi. Eurokoodeihin liittyvät päivitykset julkaistaan internetissä Eurokoodi help deskin sivuilla (www.eurocodes.fi) ja tieto niistä toimitetaan automaattisesti ylläpitorekisteriin ilmoittautuneille.

Standardeista tehdyt lainaukset on julkaistu Suomen Standardisoimisliitto SFS :n luvalla.

Palautetta RILin julkaisuista

RILin kotisivuilta www.ril.fi kohdasta Julkaisut Palaute

Sisällysluettelo

JOHDANTO	10
OSA 1. EUROKOODI 5. PUURAKENTEIDEN SUUNNITTELU.	
OSA 1-1: YLEISET SÄÄNNÖT JA RAKENNUKSIA KOSKEVAT SÄÄNNÖT	
EN 1995-1-1 SUUNNITTELUOHJE	
13	
1. YLEISTÄ	15
1.1 Soveltamisala	15
1.1.1 Eurokoodi 5:n soveltamisala	15
1.1.2 Eurokoodi 5:n osan 1-1 soveltamisala	16
1.2 Velvoittavat viittaukset	16
1.3 Oletukset	19
1.4 Periaatesääntöjen ja soveltamissääntöjen välinen ero	20
1.5 Termit ja määritelmät	20
1.6 Merkinnät	21
1.7S Rakennesuunnittelua ohjaavat säädökset ja ohjeet	21
2. SUUNNITTELUPERUSTEET	25
2.1 Vaatimukset	25
2.2 Rajatilamitoituksen periaatteet	26
2.2.1 Yleistä	26
2.2.2 Murtorajatilat	27
2.2.2.1S Standardin EN 1990 kansallisen liitteen kuormitusyhdistely	27
2.2.3 Käyttörajatilat	30
2.3 Kuormitus- ja kosteusmuuttujat	31
2.3.1 Kuormat ja ympäristön vaikutukset	31
2.3.1.1 Yleistä	31
2.3.1.2 Kuormien aikaluokat	32
2.3.1.3 Käyttöluokat	33
2.3.1.3S Kuormien ominaisarvot	34
2.3.2 Kuorman keston ja kosteuden vaikutukset	45
2.4 Mitoitusarvot	46
2.4.1 Materiaaliominaisuuden mitoitusarvo	46
2.4.2 Mittojen mitoitusarvot	47
2.4.3 Kestävyyden mitoitusarvot	48
3. MATERIAALIOMINAISUUDET	49
3.1 Yleistä	49
3.2 Sahatavara	50
3.3 Liimapuu	52
3.4 LVL	54
3.5 Puulevyt	56
3.6 Liimat	62
3.7 Metalliliittimet	63
3.8 CLT	63

4.	SÄILYVYYS	65
4.1	Biologinen kestävyys	65
4.2	Korroosionkestävyys	65
5.	RAKENTEIDEN MALLINTAMISPERUSTEET	67
5.1	Yleistä	67
5.2	Sauvat	67
5.3	Liitokset	68
5.4	Kehä- ja ristikkorakenteet	68
5.4.1	Yleistä	68
5.4.2	Kehärakenteet	68
5.4.3	Yksinkertaiset ristikot	70
6.	MURTORAJATILAT	71
6.1	Poikkileikkauksen mitoitus pääsuunnan jännitykselle	71
6.1.1	Yleistä	71
6.1.2	Syysuuntainen veto	71
6.1.3	Syysuuntaa vastaan kohtisuora veto	71
6.1.4	Syysuuntainen puristus	72
6.1.5	Syysuuntaa vastaan kohtisuora puristus	72
6.1.6	Taivutus	74
6.1.7	Leikkaus	74
6.1.8	Vääntö	76
6.2	Poikkileikkauksen mitoitus yhdistetyille jännityksille	77
6.2.1	Yleistä	77
6.2.2	Puristus vinosti syysuuntaan	77
6.2.3	Taivutuksen ja vedon yhteisvaikutus	77
6.2.4	Taivutuksen ja puristuksen yhteisvaikutus	78
6.2.5	Leikkaus- ja vääntöjännitysten yhteisvaikutus	78
6.3	Puristetut ja taivutetut sauvat	78
6.3.1	Yleistä	78
6.3.2	Puristetun sauvan nurjahduskestävyys	79
6.3.3	Taivutetun sauvan kiepahduskestävyys	83
6.4	Vaihtuvakorkuiset ja kaarevat sauvat	86
6.4.1	Yleistä	86
6.4.2	Pulpettipalkit	86
6.4.3	Harjapalkit, kaarevat palkit ja kaarevat harjapalkit	87
6.4.4S	Mahapalkit	91
6.5	Lovetut sauvat	92
6.5.1	Yleistä	92
6.5.2	Tuen kohdalta lovetut palkit	93
6.6	Kuorman jakautuminen rinnakkaisille rakenneosille	94
6.7S	Palkkien reiät	94
7.	KÄYTTÖRAJATILAMITOITUS	97
7.1	Liitossiirtymät	97
7.2	Taipuman rajoittaminen	89
7.3	Värähtelyn rajoittaminen	99
7.3.1	Yleistä	99
7.3.2	Koneista aiheutuva värähtely	99

7.3.3	Kävelystä aiheutuva lattioiden värähtely	99
8.	MEKAANISET LIITOKSET	103
8.1	Yleistä	103
8.1.1	Liittimiä koskevat vaatimukset	103
8.1.2	Usean liittimen liitokset	103
8.1.3	Monileikkeiset liitokset	104
8.1.4	Puun syysuuntaan vasten kohtisuorat liitosvoimat	104
8.1.5	Epäkeskiset ja vaihtelevat liitosvoimat	105
8.2	Puikkoliitoksen leikkauskestävyys	106
8.2.1	Yleistä	106
8.2.2	Kahden puuosan sekä puulevyn ja puuosan väliset liitokset	106
8.2.3	Teräslevylliset liitokset	106
8.2.4	Lohkeamismurto	106
8.3	Naulaliitokset	109
8.3.0S	Yleistä	109
8.3.1	Leikkauskuormitetut naulaliitokset	109
8.3.1.1	Yleistä	109
8.3.1.2	Naulatut puutavaran liitokset	111
8.3.1.3	Naulatut puulevyn liitokset	115
8.3.1.4	Naulatut teräksen ja puun liitokset	116
8.3.2	Pituussuunnassa kuormitetut naulat	117
8.3.3	Naulojen yhdistetty leikkaus ja pituussuuntainen kuormitus	120
8.4	Hakasliitokset	121
8.5	Pulttiliitokset	121
8.5.1	Leikkauskuormitetut pulttiliitokset	121
8.5.1.1	Yleistä	121
8.5.1.2	Pulttatut puulevyn ja puun liitokset	124
8.5.1.3	Teräksen ja puun väliset pulttiliitokset	125
8.5.2	Pituussuunnassa kuormitetut pultit	126
8.6	Tappivaarnaliitokset	126
8.7	Ruuviliitokset	127
8.7.0S	Yleistä	127
8.7.1	Leikkauskuormitetut ruuvit	127
8.7.1.1S	Kansiruuvit	128
8.7.1.2S	Itseporautuvat ruuvit	129
8.7.2	Pituussuunnassa kuormitetut ruuvit	129
8.7.3	Ruuvien yhdistetty leikkaus ja pituussuuntainen kuormitus	133
8.7.4S	Vinoruuviliitokset	133
8.8	Naulalevyliitokset	135
8.9	Rengas- ja lautasvaarnat	136
8.10	Hammasvaarnat	136
8.11S	Liimatankoliitokset	136
8.11.1S	Yleistä	136
8.11.2S	Pituussuunnassa kuormitetut tangot	137
8.11.3S	Vinotankoliitokset	138

9.	KOOTUT RAKENNEOSAT, LEVYKENTÄT JA JÄYKISTYS	141
9.1	Kootut rakenneosat	141
9.1.1	Liimatut ohutuumaaiset palkit	141
9.1.2	Liimatut laattapalkit	143
9.1.3	Mekaanisin liittimin kootut palkit	145
	9.1.3.1S Yleistä	145
	9.1.3.2S Yksinkertaistettu analyysi	145
9.1.4	Yhdistetyt puristussauvat	148
	9.1.4.1S Yleistä	148
	9.1.4.2S Mekaanisin liittimin kootut pilarit	149
	9.1.4.3S Välikapuloilla tai sidelevyillä yhdistetyt pilarit	149
	9.1.4.4S Naulatut tai liimatut ristikkopilarit	152
9.2	Ristikkorakenteet ja levykentät	152
9.2.1	Ristikot	152
9.2.2	Naulalevyristikot	154
9.2.3	Kattojen ja välipohjien levykentät	154
	9.2.3.1 Yleistä	154
	9.2.3.2 Yksinkertaistettu analyysi	154
9.2.4	Jäykistysseinät	156
	9.2.4.1 Yleistä	156
	9.2.4.2 Jäykistysseinien yksinkertaistettu analyysi	156
	9.2.4.3S Levyjäykisteen yleinen mitoitusmenetelmä	159
9.2.5	Poikittaisjäykistys	169
	9.2.5.1 Yleistä	169
	9.2.5.2 Nurjahdus- ja kiepahdustuentavoimat	170
	9.2.5.3 Palkiston ja vierekkäisten ristikoiden poikittaisjäykistys	172
10.	VALMISTUS JA VALVONTA	175
10.1	Yleistä	175
10.2	Materiaalit	175
10.3	Liimaliitokset	175
10.4	Liitokset mekaanisin liittimin	176
	10.4.1 Yleistä	176
	10.4.2 Naulat	176
	10.4.3 Pultit ja aluslaatat	177
	10.4.4 Tappivaarnat	177
	10.4.5 Ruuvit	177
10.5	Kokoaminen	179
10.6	Kuljetus ja asennus	179
10.7	Valvonta	179
10.8	Levykenttärakenteita koskevat erityissäännöt	180
10.9	Naulalevyrakenteita koskevat erityissäännöt	180
	10.9.1 Valmistus	180
	10.9.2 Asennus	181
LIITTEET		183
Liite A:	Homeen ja lahon torjunta	183
Liite B:	Yksinkertaistettu lattian värähtelymitoitus	197
Liite C:	Suomalaisten lujuusluokkien vastaavuudet	200

Liite D: Puutavaran suositeltavat mitat ja lujuusluokat	201
Liite E: Kaavioita rakenneosien mitoituksen kulusta	204
Liite F: Paikkakuntakohtaiset lumikuormat	207
Liite G: Pultti-, kansiruuvi- ja puuruuviliitosten mitoituskestävyyksiä	210
Liite H: Rakenteiden lujuus ja vakaus - Puurakenteet	216

Ilmoittajat

Ilmoitukset julkaisun lopussa

A-Insinöörit Oy
ITW Construction Products Oy
Keminmaan Puurakenne Oy
Koskinen Oy, Taloteollisuus
Late-Rakenteet Oy
Metsä Wood, Rakentamisen tuotteet
MiTek Finland Oy
Puumerkki Oy
Sarbon Woodwise Oy/Osmo Color
Suomen Standardisoimisliitto SFS Ry
Uulatuote Oy
Versowood Oy
Vertex Systems Oy